

Intézményünkről

Az ZMKI jogelődje az Ifjúsági Ház 1971-ben épült, 1973-tól fenntartója Zalaegerszeg Város Tanácsa volt. 1975-ben az épület jelentős bővítésével tevékenysége is gazdagodott, egyre jelentősebb szerepet vállalt a felnőttek művelődésében kiállításával, irodalmi estjeivel, színházi előadásával, képzéseivel.

1981. július 1-jétől Megyei Művelődési és Ifjúsági Központ elnevezéssel, a Zala Megyei Tanács közművelődési módszertani intézményeként 23 évig szervezte a megye kulturális életét, szolgáltatásaival és közösségi programjaival jelen volt a 257 település többségében.

Az MMIK jogutódja először a Megyei Művelődési és Képzési Központ - majd a Megyei Pedagógiai Intézettel történő összevonást követően, 2004. április 1-jével létrejött a Zala Megyei Művelődési és Pedagógiai Intézet, Szakképző Iskola.

Az 1997. évi CXL. Törvény alapján a megyei önkormányzat a megye települései, önkormányzatai, közművelődési intézményei részére a közművelődési tevékenység elősegítése és fejlesztése érdekében közművelődési szakmai tanácsadásról és szolgáltatásról gondoskodik. A Zala Megyei Közgyűlés, mint fenntartó a feladatok ellátására intézményünket jelölte ki a 15/1999.(VII. 1.) Közgyűlés Rendelete alapján.

A Zala Megyei Közgyűlés 69/2007. (VI.21.) KH határozatának 2/e. pontja, valamint Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Közgyűlése 181/2007.sz. határozatának 1. és 2. pontja alapján a Zala Megyei Önkormányzat és Zalaegerszeg Megyei Jogú Város között létrejött, 2007. augusztus 24-én kelt megállapodás 1. pontja tartalmazza, hogy 2007. augusztus 30-i hatállyal a megyei önkormányzat az általa ellátott megyei közművelődési feladatokat átadja, a városi önkormányzat átveszi, és azt a Keresztury Dezső Általános Művelődési Központ szakmailag önálló intézményegységében látja el.

A megyei önkormányzat számára törvény által kötelező feladatként előírt közművelődési szakmai tanácsadás és szolgáltatás működési feltételei biztosítottak voltak.

Az Oktatási és Kulturális Minisztérium Közművelődési Főosztálya által lefolytatott szakmai vizsgálat jelentése - a megyei feladatellátás jövőjére vonatkozóan - ajánlást tett egy önálló megyei közművelődési szolgáltató intézet létrehozására.

A Zala Megyei Közgyűlés 2009. február 13-i ülésén döntött a Zala Megyei Közművelődési Intézmény alapításáról, majd 2009. március 18. ülésén a 2009. július 1. nappal működését megkezdő intézmény Alapító okiratát elfogadta, továbbá (2009. április 24-i ülésén) módosította a feladatellátásról szóló 15/1999. (VII.1.) KR számú rendeletét.

Az 1997. évi CXL. törvény 85. §-a alapján a megyei önkormányzat a közművelődési szakmai tanácsadás és szolgáltatás feladatkörében az alábbiakat határozta meg :

- elősegíti a területén működő települési önkormányzatok, nemzeti és etnikai kisebbségi önkormányzatok és a megye területén működő közművelődési szervezetek művelődési céljainak megvalósulását,

A települési és kisebbségi önkormányzatokkal, szervezetekkel ma már elképzelhetetlen a kapcsolattartás a többcélú kistérségi társulások nélkül. A megyei intézmény kezdeményező

szerepet vállal egy szakember-hálózat kialakításában. Támaszkodva egyrészt meglévő adatbázisára, másrészt a társulásoknál meglehetően adatokra, információkra, el kíván jutni azokhoz a térségekben foglalkoztatott személyekhez, akik felkészültségük, tapasztalatuk alapján tenni képesek térségük kulturális fejlődéséért. Zala megye mind a kilenc többcélú társulása gazdag kulturális hagyatékkal bír, amit a helyiek szívesen ápolnak, bekapcsolva a jövő nemzedékét. A kistérségi irodák egyrészt napi tevékenységük, másrészt jövőt-építő elképzeléseikben támaszkodnak is közművelődési közösségeikre, alkotóikra, hisz ma már elképzelhetetlen például a turizmus fejlesztése hozzáadott kulturális érték nélkül.

A napi gyakorlatban ez úgy valósítható meg, hogy rendszeres "mobil kulturális tanácsadó szolgálat" működik, melyhez ajánlatos megnyerni a térségközpont művelődési intézményének munkatársát is, hisz feltételezhetően rendelkezik a térségre vonatkozó információhalmazzal. Létre kell hozni a térségi adatbázist (amatőr művészeti csoportok, népművészeti hagyományok közösségei, alkotók, civil szervezetek, kiemelkedő eredmények, elérhetőségek stb.), lehetőség szerint a teljesség igényével. A társulás tevékenységére, fejlesztési elképzeléseire alapozottan rá kell mutatni, hogy az egyes területekhez - pl. gazdasági szektor - hogyan és konkrétan milyen módon kapcsolható egy-egy kulturális tevékenység. Természetesen nem feltételezve azt, hogy a kistérségi társulások önállóan nem így tesznek, viszont ismerve leterheltségüket, a projektek összeállításában hatékony segítséget jelenthet.

A "mobil kulturális tanácsadó szolgálat" végső célja, hogy különböző pályázati lehetőségek kihasználásával a kistérségi társulások közművelődési szakembert tudjanak alkalmazni, lehetőség szerint tehermentesítve a települési önkormányzatokat a bérköltség alól, azaz a tevékenység "önmaga termelje ki" szakemberét, a megyei intézményhez pedig illetően "karnyújtásnyira" kerüljön az adott kistérség. A megfelelő szakember az "Együtt a térben - Összetartozunk" elv alapján venne részt a közművelődési feladatellátásban. Az önkormányzati szerepvállalást kiegészítve megvalósul az erőforrások koncentrációja, a kulturális intézményhálózat revitalizációja, a humán erőforrás fejlesztése, a partnerség és szubszidiaritás elveinek gyakorlata, a területi egyenlőtlenségek fokozatos felszámolása.

A kistérségi kultúra minden olyan örökség-együttes, mely létében és hatásában túlnő egy település határán, emblematikus adottságait több település (közösség) lakója is elfogadja, éltetésében, fejlesztésében kimutatható az e kulturális képződmény övezetébe tartozó települések együttműködése, a hozzá való kötődés változatos szimbólumokban megjelenő reprezentációja.

- együttműködik a Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti Lektorátussal, az országos szakmai érdekképviseleti szervezetekkel,

Az intézmény kiváló kapcsolatrendszert épített ki úgy a Magyar Művelődési Intézettel, mint a Képzőművészeti Lektorátussal. A szakmai és szakági fejlesztési programokban a partnerség elengedhetetlen. Képzésekhez, továbbképzésekhez, szakmai tanácskozások előadóit az országos intézmény bevonásával biztosítjuk. Az ERIKANET feltöltése, folyamatos aktualizálása a naptári év során rendszeres feladat.

Ahogy a térségekben, úgy a régióban és országos viszonylatban is célszerű lenne kiépíteni egy szakmai hálózatot, a hatékony érdekérvényesítés érdekében. Segítségünkre lehet a gazdasági szférában már meglehetően klaszterek felépítménye, mint esetlegesen követhető minta. Jól tudott, hogy egyenlőre önkéntes alapon, mindenféle törvényi és jogszabályi háttér nélkül jöttek létre, de mindenképpen egy belső együttműködést feltételez.

A térségekben, megyei szintig ez nem tűnik megoldhatatlan feladatnak. Ki kell dolgozni azokat a jól behatárolható tevékenységi köröket, amelyek egymásra épülve a "fürtösödést" jelentik.

- közművelődési tevékenységgel összefüggő elemzéseket és fejlesztő programokat készít és hasznosít,

Az elmúlt évtizedekből közismert közművelődési tevékenységekkel összefüggő elemzések készítésére az intézmény saját kapacitással nem vállalkozhat. Meg kell keresni azokat a módozatokat, intézményeket, amivel és akivel ez lehetséges. Elemzések nélkül - ideértve szakterületünket is - nem lehet hatékonyan tervezni, fejlesztési programokat kidolgozni. Nagyon jó lehetőséget jelenthet a felsőoktatási intézményekkel kialakítandó szoros kapcsolat. A hallgatók bevonása, a terepen végzett feladat érdekes és minden érintett számára feltétlenül hasznos eredményt hozhat. Az elkészült dolgozatok ajánlásokat fogalmazhatnak meg, ami pedig a tervezést, projektalkotást segíti.

- részt vesz a térség nemzetközi, országos, megyei közművelődési rendezvényeinek szervezésében, gondozza a kistérségi, megyei, regionális, országos és nemzetközi kulturális kapcsolatokat,

Példaértékű Zala megye, azon belül intézményünk, a szlovéniai magyarok lakta térségével, a Magyar Nemzetiségi Művelődési Intézettel kialakított, szerteágazó kapcsolatrendszere. Az identitástudat megőrzése, megerősítése elképzelhetetlen a többségi társadalom és az anyaország együttes támogatása nélkül.

Ugyanígy mintaszerű a Mura-menti horvátok, települési kisebbségi önkormányzatok, oktatási intézmények, amatőr művészeti csoportok, egyesületek, civil szervezetek által működtetett, határon átnyúló testvérkapcsolatok.

Az előzőekben említett kezdeményezések a jövőben új dimenziót kaphatnak. A Muravidéki Magyar Önkormányzati Nemzetiségi közösség, Varasd megye (1995. évben) és Zala megye által kötött együttműködési megállapodások, valamint a Mura-menti zalai horvátok Muraköz megyével felépített kohéziós rendszerek új lehetőség előtt állnak (állhatnak). 2004. évben Muraköz, Somogy és Zala megye együttesen megalakította a Mura-Dráva Eurórégiót. Azóta már számos megye jelezte csatlakozási szándékát. Muraköz megye főispánja tájékoztatása szerint Horvátországban Varasd, Kapronca-Verőce-Krizevac, Eszék-Baranya megyék kinyilvánították csatlakozási szándékukat, de ugyanígy a szlovéniai Muravidék, valamint a magyarországi Baranya megye, számíthatunk továbbá Stájer-ország csatlakozására is. (Talán érdemes lenne megszondázni az ausztriai Burgenland tartományban élő magyar és horvát közösségek szándékát, és mint civil szerveződések csatlakozási lehetőségét felajánlani.) A felsorolt földrajzi területekkel - burgenlandi egyesületeket is beleértve - négy ország venne részt az eurórégiós folyamatokban, amire nincs példa az Európai Unión belül.

Az "új térben" feltétlenül szükséges információs, kulturális, multifunkcionális alközpontok létrehozása, melyek szerepét első időszakban a megyei közművelődési intézmények töltenék be, majd azok "megerősödésével" felállhat egy integrációs intézet (hivatal) a teljes régióra gyakorolt hatáskörökkel.

Egy ilyen együttműködés biztos garanciát jelenthet az uniós források kiaknázásában, a közművelődési stratégia kulcsterületeinek fejlesztésére, mint amilyen a kulturális

vidékfejlesztés, területfejlesztés; a közművelődési intézmények szocio-kulturális szolgáltatásainak fejlesztése (munkalehetőségek közvetítése, a "nagyobb tér" munkaerő-piaci kínálatához igazított képzési lehetőségek, vagy környezettudatos életszemléletre, környezetvédelemre nevelés, stb.), az infrastrukturális és személyi feltételek javítása; az élethosszig tartó tanulás szakterületei; kreativitás és önkifejezés közösségei, alkotói, civil szervezetek működési feltételeinek stabilizálása; info-kommunikációs technológiai szakmai megjelenési formáinak bővítése a nyilvánosság, a szakszerűség jegyében.

Törekedni kell arra, hogy a megyék által felállított és a régióban kifejtett tevékenységeket ellátó munkacsoportokban - lehetőség szerint - kapcsolódjanak be közművelődési szakemberek. Cél a hely, a térség hagyományainak, művészeti értékeinek, jeles személyiségeinek, speciális közösségeinek, új kezdeményezéseinek bemutatása, értékelése, közbecsülésük növelése, a lokálpatriotizmus, gazdatudat erősítése, a globalizáció negatív hatásainak enyhítésére.

Fontos lenne az idegenforgalmi hivatalokkal, utazási irodákkal szorosabb együttműködés kialakítása és segítségükkel az országos folyamatokba történő bekapcsolódás. Nagyszabású, az intézmény által szervezett megyei programok kiajánlásával (Megyei Kézikaszás Arató- és Cséphadarós Cséplőverseny, rozscséplő és zsúpkötő verseny, művészetek megyéje, megyei terménybemutató stb.), a hazai és külföldi turisták részére még inkább vonzóbbá tenni megyénket. Egy jól kidolgozott együttműködés újabb bevételi forrást jelenthet.

Az egyes kulturális értékek vonzerővé fejlesztése, ösztönzése és azok turisztikai hasznosítása, munkahelyteremtő lehetőségeinek kiaknázásában segíthet. A Mura tájvédelmi körzet, Budafai arborétum, Vétyeni bükkös, Balatoni Nemzeti Park stb. természetvédelmi programjai az informális tanulás eszközeivel elősegíthetik a természettudatos életszemlélet kialakulását, és e programok jól összekapcsolhatók a kulturális turizmus helyszíneivel

Az előzőekhez hasonlóan hasznos lenne a Zala Megyei Vállalkozásfejlesztési Alapítvánnyal, szakmai kamarákkal kialakítandó szoros kapcsolat. Kiállítások, vásárok, üzletember találkozók kísérő rendezvényei a kulturális programok. Célszerű lenne ilyen alkalmakra tenni a különböző megyei bemutatókat, megkönnyítve és gazdagítva egyrészt, pl. a vásárszervező település kulturális ajánlatát, másrészt a fellépők számára biztosítva lenne a nagyobb számú közönség.

- gyűjti és összesíti a közművelődési információkat, megyei adattárat kezel,

Az előző részekben több esetben kitértem az adatbázisok kezelésének, frissítésének fontosságára (helyi, társulási, megyei szinteken). Ugyanilyen fontos a különböző információk gyűjtése és információk szolgáltatása. Az adattárt feltétlenül célszerű kibővíteni a Mura-Dráva Eurorégió megyéinek adataival, információival, a kölcsönösség elvén pedig átadni a meglévőket az érintett társ megyéknek.

A közeljövőben induló projektprogram, melyből Zala megye Kulturtérképe áll össze, egy három éves szisztematikus munkát igényel. El kell jutni a megye legkisebb településeire is, az ott fellelhető helyi értékek, közösségek, egyéni alkotók, civil szervezetek, adatközlők feltérképezéséig. A Kulturtérkép segítségével minden település lehetőséget kap az országos adattárhoz (Erikanet) való csatlakozáshoz.

- elősegíti a megye környezeti, művészeti, közművelődési értékeinek, sajátosságainak bemutatását,

Az intézmény létszámához mérten szerteágazó, nagyszabású rendezvények kínálata sokszínű. Tovább gondolásra érdemes, hogy milyen módon lehet "ötvözni" az egyes kulturális kínálatot más szervezetek, intézmények, egyház által rendezett programokkal. Az egyházakkal történő szorosabb együttműködés még számos kiaknázatlan lehetőséget rejt: szakrális értékek közvetítése, ifjúságnevelés, egyházi közösségek integrálása a megyei kulturális folyamatokba, az épített szakrális örökség mint a közművelődési programok színtere, stb.

Ugyanígy keresni kell az új lehetőségeket a Zala Megyei Múzeumok Igazgatóságával, Deák Ferenc Megyei Könyvtárral, Zala Megyei Levéltárral.

Pl. a falumúzeumban megrendezett komplex rendezvények (gasztronómia, szőlőművelés, borászat és kulturális program), vagy ásatások, más muzeális értékek helyszínén ismeretterjesztéssel egybekötött, kikapcsolódást is szolgáló programok biztosítására, könyvtár, levéltár-adta lehetőségek kihasználásával.

Integráló szerepvállalás az alapfokú oktatási intézményektől, a középiskolákon át, a felsőoktatási intézetekig, a diákok, hallgatók animálására irányulva a táji környezet, a tárgyi és szellemi örökség bemutatásában.

Fontos tudatosítani a lakosságban, hogy hagyományaik, helyi értékeik továbbéléséhez sok esetben a turizmus az egyetlen eszköz. Egyik kiemelt területe a fesztiválok. Ezek a nagyrendezvények elsősorban a kulturális örökség értékeire, hagyományaira, valamint kortárs művészeti értékekre épülnek, és vonzó programot jelentenek mind a belföldi, mind a külföldi turisták számára. A Mura-Dráva Eurorégió együttműködésén belül célszerű lenne egy olyan fesztivál megszervezése, mely Zala megye jellemző területén rendeződik (termál fürdő, Balaton közelsége, stb.) és minden turista számára elsődleges vonzerőt jelent. Egy ilyen rendezvényt lehet majd nagyprojektként kezelni és a támogatásokat ehhez igazítani. A célkitűzések megvalósulásában különösen fontos és nélkülözhetetlen a partnerség erősítése a régió szakmai intézményeivel, civil szervezetivel. Hazánkban belül a Magyar Turizmus Zrt-vel, fesztiválszövetséggel, valamint TÁMOP-ot, ÚMVP-ot koordináló intézményekkel, irányító hatóságokkal és közreműködő szervezetekkel.

- végzi a közművelődési tevékenységek szervezőinek, vezetőinek szakmai képzését és továbbképzését.

Ugyanígy fontosak a közművelődésben alkalmazott munkatársaknak szervezett tapasztalatcserét is szolgáló fórumok, vagy akár kötetlen beszélgetésből álló szakmai napok rendezése. A szakmai ismeretek bővítését, tapasztalatok megismerését és adaptálását a helyi működő rendszerekbe jól szolgálhatják a megyéken, határokon átnyúló együttműködések a Mura-Dráva Eurorégióon belül. Azon túl, hogy pl. a fogadó ország országos közművelődési folyamatairól kaphatunk képet, megismerhetünk már a gyakorlatban jól bevált és feltétlenül újnak számító kezdeményezéseket, megoldásokat, programokat.

A Zala Megyei Közművelődési Intézmény évente két alkalommal a szomszédos Vas megye közművelődési szakembereivel együtt szervezi továbbképzéseit.

A közművelődés hatékonyságát szolgálja a közművelődési szakemberek és települési polgármesterek együttes tanácskozása, évente egy alkalommal történő megrendezéssel.